

Chicago (including Western suburbs) newsletter

De wolkenkrabber - 4

Oktober 2000 – Oktober 2001

Deel vier in deze nu al klassieke serie over hoogten die in Nederland niet worden gehaald, tenzij op naalds scherpe betonbouwsels met touwen rechtop gehouden.

Afwerken

Nu de vaart er op onze bouwplaats goed in zit kan ik al snel vanaf mijn 22e verdieping niet meer volgen wat er bovenop gebeurt. De vloeren komen al vanaf eind zomer 2000, dus luttule maanden nadat de eerste verdieping omhoog ging, boven me uit. Elke verdieping zelfde ritme, zelfde werkzaamheden, zelfde ploeg, drie verdiepingen per week. *Darn*, en ik had net een nieuwe verrekijker gekocht!

Al ver voor het hoogste punt wordt bereikt, sorry, ik heb de datum niet genoteerd, wordt met het aanbrengen van de buitenwand begonnen, het “inhangen van de gordijnen”. Zie de vorige aflevering voor een beschrijving. Tegelijk wordt nijver aan de ingewanden gewerkt. Ik zie vooral spoelen kabels aangeleverd worden. Veel kabels. Heel erg veel kabels. Overal strengen veelkleurige kabels. Dit wordt dan ook een erg modern gebouw. Aan de liften wordt nog niet gewerkt. Dat wordt voor het laatst bewaard.

Zwiep naar September 2001. De toren is bijna klaar. Aan de kunst op het plein voor de deur wordt al druk gewerkt. Ook in deze streken wordt een deel van het budget voor creatieve afwerking bewaard. Vaak in de vorm van plastieken en grote kunstwerken in de hal. Je moet je niet verbazen over keramieken van 5 bij 12 meter aan de muur hangend. Hier is de kunst buiten. Om het gebouw heen wordt op de brede stoep een soort van tuin gemaakt. De

buitenmuur van de hal is van glas, al is dat het laatste dat er zo ongeveer wordt ingezet, ruim 10 meter hoog en naar schatting 80 meter lang, en 10 meter breed tot aan het middenstuk van gewone ruiten zijn. De meeste nieuwere gebouwen maken een tuin in de hal of voor de voordeur. Hier loopt hij als het ware van buiten naar binnen door, door de glaswand.

De “tuin” bestaat uit betonnen cirkels die worden afgewerkt met natuurstenen platen, in het midden een boom, en daaromheen een bol van witte kunststof waar vervolgens mos, klimop, en sparrentakken op worden vastgezet. Heel apart, stenen cirkels met een berg groen waar een boom uit komt. En geen kleintjes, ze schieten al gelijk ruim 10 meter de lucht in. De stenen cirkel wordt van binnen met spotjes helder beschenen. Heel mooi in de donkere dagen voor kerst.

Het is tijd de beschermlaag op de buitenwand er af pellen. Wat blijkt, die blauwe panelen, ik was al helemaal gewend geraakt aan die “*gentle giant*” kleurstelling, blijkt alleen maar beschermlaag te zijn. Daaronder zit zilverkleurig metaal. Ughh! Weer zo’n blinkend phallus symbool. Wel mooi als het rood van de ondergaande zon op de metaalverf reflecteert om een spectaculaire zonsondergang over de naar de trein rennende *commuters* af te schieten.

Over dat afpellen nog een verhaal dat ik in de trein overhoorde. Twee heren zaten blaaskakend over ieders werk op te scheppen.

De ene was iets onduidelijks op kantoor bij deze bouw. Hij vertelde dat de *ironworkers* de beschermklaag er wel af wilden haalden, maar wel tegen het normale tarief. Dat is 75 dollar per uur, niet zo abnormaal als je op hoogte met ijzeren balken en beton loopt te jongleren. Een Java programmeur verdient evenveel of meer en wat kenne die nou? De aannemer vond dat een minder idee, en wilde de ramenlappers employeren. Zij verdienen, pardon krijgen, maar 16 dollar per uur om op hetzelfde niveau hun kunsten te vertonen. Ter vergelijking, het minimumloon is \$ 5.15 per uur. En dat is echt laag.

Voor de aannemer was de keuze natuurlijk niet zo moeilijk. *Ho ho, Not so fast!*. De *ironworkers* zijn goed georganiseerd en de vakbond is zeer alert op elke inbreuk op verworven rechten. Zolang deze heren op de bouw werken maken zij uit wie daar wel en wie daar niet werkt. De glazenwassers dus niet.

Die zijn dan ook een stuk minder goed georganiseerd zijn. In weer en wind, ook als het gemeen koud is, hangen ze in de touwen hun natte beroep uit te oefenen. Vaak in een bak. Soms letterlijk in de touwen hangend. Ook bij gebouwen van meer dan twintig verdiepingen hoog! In Nederland is schoorsteen vegen een Italiaanse bezigheid. Ramen zemen wordt hier Spaans gesproken. Je zit geconcentreerd op het toetsenbord te kloppen, of uit je neus te pulken, en opeens hoor je buiten, 70 meter boven moeder aarde, twee heren Spaans kletsen. Raam inzepen, zwiep links, zwiep rechts, en de rem van het touw gaat los naar een verdieping lager. Zou mijn vak niet zijn!

De blauwe beschermklaag heeft er uiteindelijk nog tot op het laatst voor de oplevering op gezeten. En inderdaad hebben de ramenlappers hem eraf gehaald.

En opeens werken er mensen

En nu, bijna twee jaar nadat wij de bouwplek voor het eerst waarnamen, branden de lichten

in de kersverse wolkenkrabber. Bovenop worden nog panelen in gehangen, de officiële opening moet nog gebeuren, maar op de onderste verdiepingen beginnen de kantoor-slaven hun dagelijkse inklok ritueel. Financieel zeer begrijpelijk, de eigenaar wil nou toch wel een keer huur vangen, maar toch een vreemd gezicht. De onderste vijf verdiepingen verlicht, je ziet door de ramen mensen druk bezig, dozen uitpakken, achter beeldschermen werkend, naar buiten kijken, volk loopt door de hal, veel beveiliging natuurlijk. Daarboven is het helemaal donker, en helemaal boven het felle licht van bouwlampen.

Ik ben nog niet binnen geweest, met het huidige niveau aan beveiliging zit dat er zonder uitnodiging ook niet in. Wel jammer.

Waarom deze toren?

Wat is er zo bijzonder aan dit gebouw dat ik er zo de tijd voor neem erover te schrijven?

1. Ik kom er elke dag langs
2. Naar verwachting komen er meer van deze glanzende torens. Op Clark en Dearborn, en Franklin en Randolph zijn er twee in aanbouw, en er staan er meer in de planning. En ik wil er bij zijn als een trend wordt geboren.
3. Ik vindt de ruimtelijke opzet erg mooi.
4. Ten behoeve van het openbaar vervoer moet er meer hoogbouw komen.

Ad 3) hal en stoep vormen een geheel, alleen gescheiden door een glaswand. De zilveren poten van de frame palen misstaan daar niet tussen. Het groen buiten verzacht ook glas en natuurstenen hal. Een open architectuur, die verfrissend en tegelijk knus aan doet.

Ad 4) een ruime meerderheid van de forensen reist hier, in het land van het ongebreidelde auto gebruik, dagelijks met trein of metro, en niet met de auto, naar het werk gaat. Dat kan

alleen met de concentratie van banen, een half miljoen op een vierkante kilometer, die alleen mogelijk is in hoogbouw. Als je wil dat meer forensen de trein nemen, dan moet je het makkelijk maken om van het station op je werk te komen. Ik loop 15 minuten vanaf de deur van de trein tot aan mijn bureau, en dan ben ik al halverwege de *loop*. Voor verder weg rijden de bussen af en aan, tijdens de spits op de hoofdadere elke minuut een bus. En ze zitten goed vol. Taxi's staan in rijen van 20 stuks of meer klaar om passagiers op te slurpen. Allemaal erg efficiënt, en alleen mogelijk als alles dicht bij mekaar ligt. Daarom, vertikaal omhoog in die zware Hollandse luchten, land van trage rivieren in oneindig horizontaal land.

De lift

Zonder liften kun je geen wolkenkrabber bouwen. Zonder draaideuren trouwens ook niet. Want hoe hoger de bouw, hoe harder de trek. Jazeker, als per ongeluk of express een deur open staat, bijvoorbeeld voor rolstoelers of afgifte goederen, en ook nog een andere deur ergens op 'n willekeurige verdieping, en dat is natuurlijk bijna altijd het geval, dan waait het zo hard dat het moeite kost deuren open en dicht te maken! Er klinkt in zulke gevallen ook een naargeestige woouieeee door de gangen. Om maar te zwijgen over het nasale geburp van deur alarmen. Die moeten dus waarschuwen voor openstaande deuren om tocht te voorkomen. Maar als ze door de tocht blijven openstaan drijven ze iedereen dol met hun getoeter. Daarom, zonder draaideur geen hoogbouw!

In een hoge bouw heb je ook liften nodig. Hoe meer mensen, hoe meer liften. Je betaalt die hoge huur niet om een halfuur in de hal te moeten wachten op een lift die vervolgens op elke verdiepingen stopt. Dat noemen ze de economische hoogte limiet van een wolkenkrabber. Die is veel lager dan de technische limiet, want hoe meer liften, des te minder kantoor oppervlakte, en dus minder

huur, maar hoe meer liften, hoe meer service, des te hogere huur. De juiste balans, daar gaat het ook hier om.

Om optimaal gebruik te maken van de ruimte zijn de liften strak georganiseerd. In het *181 Madison* gebouw waar mijn eerste *cube* in Chicago staat worden de 48 verdiepingen door 4 groepen van 6 liften bediend. Dus in de hal moet je goed uitkijken waar je in stapt. Elke groep bedient een andere reeks verdiepingen, 2-16, 17-27, 27-38, en 39-48. Je stapt in op de *first floor*, ook wel *lobby* genaamd. En de lift slaat de tussenverdieping, *mezzanine*, over.

Kijk nog een goed naar bovenstaande cijfers. Begrijp je nu dat je soms eerst omlaag moet om naar boven te gaan? Maar in echt hoge gebouwen, bijvoorbeeld in de *Sears tower*, kun je overstappen, nee moet je overstappen. Alleen de lift naar de *skydeck*, de uitzichtverdieping, is rechtstreeks. Voor de meeste andere verdiepingen moet je overstappen. Bijvoorbeeld de 85e verdieping is alleen bereikbaar via overstappen op 66 of 67. *Express elevators* schieten met grote vaart tussen de overstap verdiepingen heen en weer. De andere verdiepingen worden met pendel liften bedient. Maar ook deze langzame liften maken op het bezoek uit Nederland altijd weer diepe indruk met hun acceleratie (en rem) vermogen. Magen in de keel en zo. Ik ben er aan gewend. Hooguit doen de oren "plop" bij het naar beneden gaan na een langer verblijf op hoogte.

In de lift is het over het algemeen stil. Iedereen is in gedachten, bij z'n werk dus. Geen "hoi" of "goejemogge", geen "nog een prettige dag" of "goede avond". Niemand voelt behoefte met mede lifters conversatie (*small talk*) te maken. Uiteraard wel als je iemand kent. Dan moet je binnen de tijd dat de andere persoon in de lift verblijft een resumé van je recente werk weten te geven. Je weet maar nooit. Echt gezellig is het dan ook zelden in het kleinste kamertje in de

hoogbouw. Maar men vindt dat hier normaal, en het went. Net als de koffie.

Een alternatief is er ook niet. Ik weet het, er zijn hardloop wedstrijden in hoogbouw, maar ik vindt twee of drie verdiepingen met de trap genoeg, en daarmee redt ik het niet naar de 22e verdieping. En de meeste mensen hier pakken de lift ook al gaan ze maar één verdieping omhoog of omlaag.

Het trappenhuis nodigt ook niet uit. Op de deur staat dat je er alleen in de hal uit kunt. Dat is niet helemaal waar, maar het is toch gokken of je met jouw pasje de deur open kunt krijgen op de verdieping waar je naar toe wil. En als dat niet lukt is het dus echt doorlopen naar helemaal beneden. Een trappenhuis van 48 verdiepingen is weliswaar erg fotogeniek van boven, 96 trapleuningen die beneden lijken samen te komen als spoor rails naar de horizon, maar het nodigt niet uit om te belopen, zelfs niet omlaag.

Voor anderen is dat juist de uitdaging. Recent was de *Hancock tower* aan de beurt, 1632 treden omhoog naar het observatiedek op de 94e verdiepingen, 3400 deelnemers, en als extra om 9/11 te herdenken 275 *firefighters* in volle bepakking (60 pond). Het merendeel van de brandweerlieden ging niet verder dan de 42^e verdieping, da's al knap, maar een stuk of twintig dapperen ging door tot het gaatje. Hulde aan de helden, ik doe het ze niet na.

Update – Winter

De winter is gevaarlijk. En niet alleen als je in de auto rijdt. Vorige week viel een maarts pak sneeuw, en de dag erop lag onze brievenbus in twee stukken op de (sneeuw op de) stoep. *Snowplough touché!* Als daar iemand had gelopen! Maar de sneeuw plakte niet genoeg naar de zin van de *kids*, dus die zaten veilig binnen achter de computer.

Update – politiek

Hoe komen toch al die kinderen van politici in de politiek terecht? Zijn de kiezers van dit

land al zo gemanipuleerd dat ze alles slikken wat de twee grote partijen hun voorzetten? Wordt er niet meer kritisch gedacht door de pers? Pikken die mensen dat hier allemaal? Negentien maart zijn voorverkiezingen voor de verkiezingen van aanstaande november, en wij observeren een nieuwe Illinois dynastie in de maak. De kranten schrijven er al over. Dagelijks zien we spots op de buis. De *Madigans are on the loose*.

Michael Madigan is de hoogste democraat in Illinois, op de burgemeester van Chicago na natuurlijk. Hij is "*speaker of the house*" en regeert al vele jaren met straffe hand in democratische rangen. En nu wil zijn dochter ook in de politiek. Ze heeft rechten gestudeerd, examen afgelegd ("*at the bar*") beetje op kantoor gewerkt, en eerlijk gezegd denk ik dat ze zich een beetje verveeld.

Enter pápa. Pápa is een echte patriarch, en helpt dus zijn meisje. Dat zou honderd jaar geleden aan een goede tegenpartij zijn geweest, in de moderne tijd is dat aan een politieke functie. *State attorney* is het doel. Elke democratische *state* afgevaardigde heeft medewerkers aan de campagne van dochterlief af moeten staan. Secretaressen worden geacht vrijwillig één avond en één zaterdag per week voor haar campagne te werken. De vakbond moet ook zijn steentje bijdragen. Vrienden worden gebeld, en vrienden van vrienden. En allemaal moeten ze een *endorsement* invullen, een blijk van waardering voor kind *Madigan*, kiezers bellen op haar te stemmen, een bord in de tuin plaatsen, pamfletten uitdelen

Er wordt flink gemopperd in democratische kringen, maar niemand wil met naam in de krant want "dan kunnen we het verder vergeten". De tegenstander in de voorverkiezingen, Harold Schmidt, een partijgenoot dus, bijt op zijn lip en voert stug campagne. In zijn advertenties, duidelijk met minder budget in mekaar gezet dan die van zijn geachte opponente, wordt vooral op haar

onervarenheid gehamerd. Je mag toch verwachten dat de top openbare aanklager wel eens heeft meegedaan in een rechtszaak? Nee hoor, daar hebben we personeel voor. En denk niet dat de kiezers hier raar van opkijken. Een chef hebben die er geen verstand van heeft is hier bijna eerder een teken dat je er bij hoort, dan een last. Wat dat betreft is men hier heel consequent in de scheiding tussen management laag en de sloevers die het werk doen.

Voor alle zekerheid voeren *Madigan & Co* in hun spotjes de *endorsements* op. Schmidt kan veel zeggen, maar de politie vakbond steunt *Lisa Madigan*. Rara, hoe kome ze daar bij? Heeft pápa soms een telefoontje gepleegd?

Meiske *Madigan* heeft op foto's wel wat weg van een telg den Uijl, de enige familie in Nederland die kan concurreren met de politieke geslachten hier. Toeval?

Over familie gesproken, onze huidige gouverneur kan er ook wat van. George Ryan is niet verkiesbaar vanwege een rijbewijs omkoopschandaal dat onder meer een vrachtwagen chauffeur op de weg toeliet die een busje met 7 kinderen total-loss reed. Niemand overleefde de klap. Het rijbewijsbureau viel indertijd onder zijn leiding. Het FBI onderzoek haalde ook boven water dat sinds Ryan gouverneur is, hier gebruiken ze die mooie Limburgse term nog, 16 familieleden een baan in de *state* bureaucratie hebben gevonden. Meest goed betaalde.

Dus het zijn niet alleen de Kennedy's, Bushes, en Gore's. Achter hun brede schouders schuilt een diorama van tientallen zo niet honderden familie bedrijven, die allemaal uit de ruif van de publieke fondsen eten. Vindt je het gek dat belasting betalen vies en voos wordt gevonden? Als de overheid een banen machine voor familie en vrienden wordt, verliest de kiezer het vertrouwen. In de 2002 voorverkiezingsen doen in Illinois alleen al acht troonopvolgers mee, kinderen van zittende politici die voor de eerste keer met de verkiezingen mee doen. In Engeland mag het

house of lords ontmanteld worden, in de V.S. wordt druk aan een nieuwe aristocratie gebouwd.

Je kunt het allemaal nalezen in de *Chicago Tribune* van 24 Februari: "*Madigan's muscle lifts daughter*". Spierkracht. Hmm, was die Schwarzenegger niet met een Kenndy getrouwd?

Tribune photo by Charles Osgood
The Wacker Drive facade of the new skyscraper features a gently bowing wall of glass that extends out from the lower 16 stories.

En hier is hij dan, helaas in zwart / wit want uit de krant gescand